

ELŐTERJESZTÉS

Tótkomlós Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2014. október 29-ei ülésére

Tárgy: Természeti területek védetté nyilvánításának kezdeményezése

Balogh Gábor a Száraz-ér Társaság Természetkutató és Környezetvédő Egyesület tagja javaslatot tett a jelenleg hatályos többször módosított 12/2011. (VII.7.) önkormányzati rendelet a Tótkomlós város helyi jelentőségű természeti értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályiról bővítésére. Célja további értékek védelem alá helyezése. A kiegészítő javaslat az előterjesztés mellékletét képezi.

Ezen ingatlanok esetében kezdeményezni kell a védelem alá helyezést. A védelem alá helyezés eljárási szabályait a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) tartalmazza, melyek a következők:

A települési önkormányzat jogosult rendelettel természeti területet, természeti emléket helyi jelentőségű védelem alá helyezni. (A Tvt. 28. § (4) bekezdése szerint természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe, amelynek elsődleges rendeltetése egy vagy több természeti érték, illetve ezek összefüggő rendszerének a védelme. Az (5) bekezdés szerint természeti emlék valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület.)

A védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet, azt bárki kezdeményezheti. A szakmai előkészítésért a települési önkormányzat jegyzője a felelős.

A védetté nyilvánítás első lépése a működési területe alapján érintett nemzeti park igazgatóságának (Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága 5540 Szarvas, Anna-liget 1.) megkeresése a védetté nyilvánításának indokoltságát alátámasztó iratok megküldésével annak érdekében, hogy az igazgatóság nyilatkozzon, hogy kívánja – e a terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítását. Az igazgatóság nyilatkozatát a természetvédelemért felelős miniszter állásfoglalása alapján 60 napon belül köteles megadni.

Az igazgatóság állásfoglalása kétféle lehet. Amennyiben indokolt a terület országos jelentőségű védettsége, úgy az előkészítés szakmai munkáit az igazgatóság folytatja le és tesz javaslatot a miniszternek a védetté nyilvánításra. Amennyiben az országos védettség alá helyezés nem indokolt, abban az esetben a helyi védettség alá helyezés érdekében a további eljárás szakmai előkészítését a jegyző folytatja le.

Az előkészítést végző - az érdekeltek álláspontjának megismerése érdekében - egyeztető megbeszélést és amennyiben szükséges helyszíni szemlét tart, amelyre - a kitűzött időpont előtt legalább 15 nappal - meghívja a javaslattevőt, valamennyi érdekelt hatóságot, továbbá mindazokat, akikre a védetté nyilvánításból jogok vagy kötelezettségek hárulnak, illetőleg akik jogos érdekét a védetté nyilvánítás közvetlenül érinti.

Ezt követheti a védetté nyilvánítás normatív aktusa, az önkormányzati rendelet megalkotása, esetünkben a már meglévő rendelet módosítása, illetve kiegészítése a Balogh Gábor által javasolt hrsz-ú ingatlanokkal.

A módosítás hatályba lépését követően a védett természeti területet táblával meg kell jelölni, valamint a védettség tényét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyeztetni.

Tótkomlós Város Önkormányzata Képviselő-testületének Tótkomlós város helyi jelentőségű természeti értékeinek védetté nyilvánításáról, és a természetvédelem helyi szabályairól szóló 12/2011. (VII. 7.) önkormányzati rendelete 3. §-a alapján az eljárás megindításáról a magasabb szintű jogszabályban meghatározottakon kívül írásban értesíteni kell az alábbi helyi civil szervezeteket:

1. Száraz-ér Menti Vadásztársaság,
2. Száraz-ér Természetkutató és Környezetvédő Egyesület,
3. Tótkomlói Hagyományőrzők a Száraz-érért Közhasznú Egyesület,
4. Tótkomlós Turizmusáért Egyesület,
5. Tótkomlói Városvédő Egyesület.

Az eljárás megindítását követően a felsorolt szervezetek 30 napon belül írásban észrevételt tehetnek.

Az előzőek alapján javaslom, hogy Tótkomlós Város Önkormányzat Képviselő-testülete kezdeményezze a Balogh Gábor által javasolt ingatlanok védettség alá helyezését.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testület, hogy az előterjesztést tárgyalja meg majd fogadja el a határozati javaslatot.

HATÁROZATI JAVASLAT

Tótkomlós Város Önkormányzat Képviselő-testülete kezdeményezi a következő hrsz-ú ingatlanok védettség alá helyezését:

.....
.....
.....

Elrendeli a területileg illetékes Nemzeti Parkigazgatóság, valamint a Száraz-ér Menti Vadásztársaság, a Száraz-ér Természetkutató és Környezetvédő Egyesület, a Tótkomlói Hagyományőrzők a Száraz-érért Közhasznú Egyesület, a Tótkomlós Turizmusáért Egyesület és a Tótkomlói Városvédő Egyesület megkeresését, hogy foglaljanak állást a kérdésben.

Felelős: dr. Garay Rita, polgármester

Kvasznovszkyné Szilasi-Horváth Krisztina, jegyző

Határidő: a megkeresésekre 2014.11.10.

Tótkomlós, 2014. október 20.

dr. Garay Rita
polgármester

Az előterjesztést készítette: Gazdagné Vereb Edit, ügyintéző

Az előterjesztést látta: Kvasznovszkyné Szilasi-Horváth Krisztina, jegyző

**Kiegészítő javaslat Tótkomlós Város Önkormányzata Képviselő-testületének
a helyi jelentőségű természeti értékeinek védetté nyilvánításáról, és a
természetvédelem helyi szabályairól szóló 5/2013.(III.06.) önkormányzati
rendeletéhez**

**Készítette: Balogh Gábor
Száras-ér Társaság Természetkutató és Környezetvédő Egyesület**

2013. december 2.

1. Kiegészítések:

1. Védett érték megnevezése:

Kiemelten nagy értékű fák

Védett érték helye:

Major (hrsz: 034/31)

EOV x: 780428 EOV y: 117729

Kocsányos tölgy liget (*Quercus robur*) 16 db

Száraz-ér Menti Vt. Lőtér (hrsz: 0185/21)

EOV x: 799399 EOV y: 121915

Kocsányos tölgy (*Quercus robur*) 1 db

KMNP. Montág-puszta (hrsz: 0596)

EOV x: 776349 EOV y: 115264

Vadkörte (*Pyrus pyrae*) 1 db

Kiskomlói legelő széle (hrsz: 05/89)

EOV x: 777548 EOV y: 117047

Magyar kőris (*Fraxinus angustifolia* ssp. p.) 1 db

Zámenhof utca 2. (bölcsődeudvar)

Kocsányos tölgy (*Quercus robur*) 1 db

Zámenhof utca 2. (bölcsődeudvar)

Fehér nyár (*Populus alba*) 1 db

Pósa u. 2.

Fehér nyár (*Populus alba*) 2 db

3.

Védett érték megnevezése:

A Száraz-ér Tótkomlós közigazgatási területét érintő szakasza

Védettségi kategória:

Területi védelem

Védett érték helye:

	Helyrajzi szám	Terület (m ²)
1.	038	20431
2.	049	29570
3.	068/1	32763
4.	068/2	379
5.	086	27219
6.	091	10184
7.	0214/6	672
8.	0216	5674
9.	0260	10503
10.	0281	9872
11.	0282	2555
12.	2264	6365

A Száraz-ér esetében a jelenleg helyi jelentőségű védett természeti területnek kijelölt területet (fenti táblázat) javasolt lenne kibővíteni a Tk. 020 hrsz-ú érszakasszal és egy folytonos pufferzónával. Utóbbinak egyszerű oka van: a természetes érvonulat vízzel telt medre nem önmagában képez természeti értéket, hanem a vízfolyás és a hozzá kapcsolódó vízi és szárazföldi ökoszisztémák együtteseként. Ilyen módon a Száraz-ér esetében is szükséges lenne mindkét part mentén egy-egy 50 méter széles sávot is helyi védelem alá helyezni. Egyenlőre egy 50 méteres puffer már biztosan magába foglalja a parti növényzetet, a helyenként nagyon szép, természetközeli állapotban fennmaradt puhafás (fűz-nyár) ligeteket, az eret kísérő egyes helyeken kiszélesedő nádas és a kanyarulatok belső ívében kialakuló időszakos mocsarakat is. A védett terület pufferezését indokolja az is, hogy az ér mentén – de a jelenleg védelem alá helyezett területen kívül – nagyon komoly természeti értékek vannak. A Száraz-ér mentén több védett és fokozottan védett faj is megtalálja életfeltételeit. Ezen fajok közül több faj jelentős részét épp az említett ér-menti növényzetben töltik, de erősen kötődnek az érhez magancz is. (érintett fajok: réti csík, mocsári teknős, szürke gém, kabasólyom, kis vízcicsibe, vidra, stb.)

II. Újonnan védetté nyilvánításra javasolt területek, értékek:

1. Védett érték megnevezése: Kaszaperi úti szárazgyep

Védettségi kategória: Területi védelem

Védett terület helye, kiterjedése:

	Helyrajzi szám	Terület (m ²)
1.	0162/9	1484
2.	0162/10	1897
3.	0162/11	7096

Védetté nyilvánításra való felterjesztés indokltsága:

A területen egy régi utak találkozásában fennmaradt ősi jellegű szárazgyep található. Szerkezetében és fajkészletében is jó adottságú 1,05 ha kiterjedésű gyepterület. Különlegessége a regionálisan igen ritka (mindössze néhány ismert állomány a Dél-Tiszántúlon) előfordulású csabaire vérfű (*Sanguisorba minor*) 2013-ban felfedezett több száz töves állománya.

A védettségre azért van szükség, hogy a terület tudatlanságból történő károsítása a megfelelő tájékoztató infrastruktúrával elkerülhető legyen, és hosszú távú megőrzését biztosítani tudjuk.

2. Védett érték megnevezése: Orosházi út mezsgyéje

Védettségi kategória: Területi védelem

Védett terület helye, kiterjedése:

	Helyrajzi szám	Terület (m ²)
1.	0292/3	47582 (érintett kb. a 15 %-a)
2.	0294/1	92584 (érintett kb. az 5%-a)

Védetté nyilvánításra való felterjesztés indokltsága:

Az orosházi közút és a vasúti töltés között található gyepsáv egy ún. közölt mezsgye. A két közlekedési pálya megóvta a degradációtól a gyepsávot, ezért több olyan értékes növényfajnak is otthont ad (kései pitypang, kunkorgó árvalányhaj, csuklyás ibolya, stb) melyek miatt feltétlenül érdemes a helyi védelemre. A védettségre elsősorban azért van szükség, hogy a terület tudatlanságból történő károsodása (törmelék, és föld deponálás, fásítás) a megfelelő tájékoztató infrastruktúrával megelőzhető legyen.

3. Védett érték megnevezése: Kiskomlói legelő és Székegyháza-puszta

Védettségi kategória: Területi védelem

Védett terület helye, kiterjedése:

	Helyrajzi szám	Terület (ha)		Helyrajzi szám	Terület (ha)
1.	021/9	4,11	11.	021/19	1,52
2.	021/10	0,76	12.	021/20	1,03
3.	021/11	3,53	13.	021/21	1,00
4.	021/12	2,98	14.	021/5	0,31
5.	021/13	1,68	15.	021/22	2,05
6.	021/14	1,80	16.	021/26	4,39
7.	021/15	0,43	17.	021/6	23,28
8.	021/16	2,07	18.	021/27	22,79
9.	021/17	2,00	19.	05/71 *	41,57
10.	021/18	2,01	20.	05/101	36,31

* a Tk. 021/71 hrsz-ú területnek csak a gyepterület alrészlete javasolt védelemre.

Védetté nyilvánításra való felterjesztés indoklása:

Az egykori községi csordalegelő, és a székegyházi puszták városunk területére eső része nagyon jelentős természeti értéket képvisel. A védett fajokon túl maga a honos fajokban gazdag ligetes pusztai tájkép is védelemre érdemes. A fennmaradt gyepek több védett illetve fokozottan védett növény és állatfaj számára nyújtanak élőhelyet a településhez egészen közel. A területről leírt növényfajok száma több mint 200, míg az eddig megfigyelt madárfajok száma meghaladja a 100-at. A környék legnagyobb (több ezer töves) nyúlánk sárma állománya található a területen! Az értékek megőrzése, és gyarapítása érdekében lenne érdemes védelem alá helyezni, ugyanis több veszélyeztető tényező is érinti a területet. A területen gyakorta áthalad a Száz-ér is, melynek medre már helyi védelem alatt áll. A védettségre azért van szükség, hogy a terület károsodása a tájékoztató infrastruktúrával megelőzhető legyen.

Kiemelt fajok, és állományuk:

- Nyúlánk sárma (*Ornithogalum pyramidale*): 2013-ban 3500 fő virágzott 42 fő tővel! Védett. Természetvédelmi értéke tövenként 5000 Ft.
- Balkáni csillagvirág (*Prospero paratheticum*): az egyik legészakabbi állomány az országban. 2013-ban 34 fő virágzott. Védett. Természetvédelmi értéke tövenként 5000 Ft.
- Szalakóta (*Coracias garrulus*): évek óta folyamatosan növekszik az állománya 2013-ban 3 pár költött a területen. **Fokozottan védett!** Természetvédelmi értéke 500 000 Ft.
- Kék vércse (*Falco vespertinus*): folyamatosan növekszik az állománya. 2013-ban már 4 pár fészkel a területen. **Fokozottan védett!** Természetvédelmi értéke 500 000 Ft.

4. Védett érték megnevezése: Hódmezővásárhelyi út mezsgyéje

Védettségi kategória: Területi védelem

Védett terület helye, kiterjedése:

A Tótkomlós 0225/1 hrsz-ú ingatlan részét képezi a védelemre javasolt gyepsáv.

Kezdőpont: EOVS: 778554 EOVS: 120077

Végpont: EOVS: 778402 EOVS: 120068

A két pont között 160 m hosszúságban 13 méter szélességben az útpadka és a szomszédos szántóföld közötti gyep területe kb. 2100 m².

Védetté nyilvánításra való felterjesztés indoklása:

Az ősi, elsődleges löszpusztarét állomány az egykori hódmezővásárhelyi nyári út maradványa. Jelenleg a kövesút és egy szántóföld közé ékelődik. Növényzete ősi eredetű, a mára apró fragmentumokra visszaszorult löszpuszták egyik legszebb helyi hírmondója. A rendkívül jó szerkezetű gyepben (már a 'település vége' tábla tövében is) több regionálisan ritka fajt megtalálhatunk. A mezsgyeszakasz legnagyobb értékét a hengeresfészű peremizs (*Inula germanica*) telepe jelenti. A több száz virágzó hajtásból álló telep jelenleg lassan terjed. A faj térségünkben igen ritka, védett növény. Természetvédelmi értéke tízezer Ft! A védettségre azért van szükség, hogy a terület tudatlanságból történő károsodása (törmelék, és föld deponálás, fásítás) a megfelelő tájékoztató infrastruktúrával megelőzhető legyen.

5. Védett érték megnevezése: Egykori makói birtok határmezsgyeje

Védettségi kategória: Területi védelem

Védett terület helye, kiterjedése:

A Tótkomlós 0466, 0470, 0471/1 és 0478 hrsz-ú ingatlanok területén található a védelemre javasolt a több mint 3 kilométer hosszú gyepsáv.

Kezdőpont: EOY x: 776653 EOY y: 119371

Végpont: EOY x: 773659 EOY y: 120209

A mezsgye 3200 m hosszan 5-10 méter szélességben előbb a földút és a szomszédos szántó föld között majd a csatorna és a földút között halad. A gyepsáv összterülete maximum kb. 1 ha.

Védetté nyilvánításra való felterjesztés indokoltsága:

A jelenlegi közigazgatási határt jelző mezsgye, fasor, és csatorna egy több száz éve változatlan nyomvonalú történelmi határ mentén húzódik. Az egykori Makó és Hódmezővásárhely közötti határt jelezte. Ma Tótkomlós és Békéssámszon közös határa. A mezsgye a bolygatatlanságnak köszönhetően egyes szakaszain igen ősi eredetű növényzetet őrzött meg, ahol regionálisan ritka növények (pl. füzlevelű kutyatej (*Euphorbia salicifolia*), közönséges borkoró (*Thalictrum minus*) mellett védett növényfajokat is találhatunk (pl. nyúlánk sárma (*Ornithogalum pyramidale*), természetvédelmi értéke tövenként 5000 Ft).

A mezsgyén húzódó ritkás akácfasoron rendszeresen költ vörös (*Falco tinnuncius*) és kék vércse (*Falco vespertinus*) is. Utóbbi fokozottan védett, természetvédelmi értéke példányonként 500 000 Ft! A mezsgyében 2013-ban az ugyancsak védett, hazánkban veszélyeztetettnek számító molnárgörény (*Mustela eversmanni*) egy kotoréka is előkerült.

A védetté nyilvánításra ezen terület esetében is azért van szükség, hogy a terület tudatlanságból történő károsítása (fakivágás, deponálás, vegyi szennyezés) a megfelelő tájékoztató infrastruktúrával megelőzhető legyen, és az évszázados határon ma megtalálható értékek megőrizhetőek legyenek a jövő számára.

6. Védett érték megnevezése:

Mezőhegyesi határmezsgye

Védettségi kategória:

Területi védelem

Védett terület helye, kiterjedése:

A Tótkomlós 060/2 és a 075/14 hrsz-ú ingatlanok területén található a védelemre javasolt kb. 7 kilométer hosszú határmezsgye egy része. Sajnos a keleti felén nincs külön helyrajzi szám a határral párhuzamosan, ezért a mezsgye kijelölése inkább ésszerűség alapján lehetséges, a végpontok közötti közigazgatási határ mentén.

Kezdőpont: EOY x: 786075 EOY y: 119022

Végpont: EOY x: 781353 EOY y: 114291

A Tótkomlós-Mezőhegyes közötti határt jelentő mezsgye 7100 m hosszan a földút és a hátra telepített fasor között húzódik. A fasor szegélyén illetve annak hiányos szakaszain hordoz komoly természetvédelmi értékeket, mivel a mezsgye ősi löszpusztarét társulás elemeit és érintetlen állományait őrizte meg ott, ahol nem került befásításra. A határsáv védett fajokban rendkívül gazdag és több olyan növény is található a területen, mely bár nem védett regionálisan igen ritkának mondható. A terület elsősorban botanikai értékei miatt már most is felbecsülhetetlen. Mivel csak 2013-ban került felfedezésre, és egyelőre csak egy felmérés volt, ezért a védett fajok listája még bizonyosan tovább fog bővülni. Az már az első felmérés során kiderült, hogy a Tiszántúl alföldi részének legnagyobb – országos viszonylatban is jelentős! – törpemandula állománya található itt.

A helyi védettségre azért van szükség, hogy a terület tudatlanságból történő veszélyeztetése (föld deponálás, gépi roncsolás, vegyszerezés, fásítás) a megfelelő tájékoztató infrastruktúrával megelőzhető legyen. Itt kell megjegyezni, hogy nyilvánvalóan a határmezsgye mindkét oldalát érdemes lenne védettség alá vonni, ezért ez ügyben a Mezőhegyesi Polgármesteri Hivatal illetékeseivel is egyeztetek.

A területen országos szinten is jelentős értékek vannak, méltán lehet rá büszke városunk!

A területen megtalálható legfontosabb, védett növényfajok:

	Magyar név	Latin név	Státusz	Tv. érték (Ft)	Állomány
1.	Pusztai meténg	Vinca herbacea	védett	5000	több 100 tő
2.	Nyúlánk sárma	Ornithogalum pyramidale	védett	5000	néhány 10 tő
3.	Hengeresfészű peremizs	Inula germanica	védett	5000	több 100 tő
4.	Kék atracél	Anchusa barleri	védett	10000	néhány 10 tő
5.	Törpemandula	Amygdalus nana	védett	10000	több 1000 tő!!

7. Védett érték megnevezése: Az Ó-Temető legrégebbi parcellái, és útszéli gyepsávjai

Védettségi kategória: Területi védelem

Védett terület helye, kiterjedése:

A Tótkomlós 2228 hrsz-ú belterületi ingatlan részét képezi a védelemre javasolt terület. A Tótkomlói Evangélikus Egyházközség parcellarendszere alapján a 6., 8., 9. és 10. számú parcellák, továbbá a temető járdái, útjai mentén húzódó gyepsávok azok, melyek megérdemelnék a helyi védettséget. A teljes terület mindösszesen kb. 2,1 ha kiterjedésű.

Védetté nyilvánításra való felterjesztés indokoltsága:

Településtörténeti kutatásokból ismert tény, hogy az első megtelepedő lakosok a legmagasabb területen létesítették a temetőt. A temetőkben a szertartások után jellemzően igen alacsony szintű a degradáció hatása, sőt általában rendszeresen kezelik az itt található növényzetet. A temetőkben éppen ezért ősi, elsődleges löszpusztaréti állományok maradhatnak fenn. Az Ó-Temető legrégebbi parcelláiban emiatt nagyon sok igazi növényritkaság él. (késői pitypang, matyó, csuklyás ibolya, stb.) A temető növényzetének igazi különlegessége, hogy településünk belterületének egyetlen olyan helye ahol védett növényvel találkozhatunk. Az országos kitekintésben is ritka vetővirág (*Sternbergia colchiciflora*) több száz töves állománya él a temetőben. 2013-ban 183 fő virágzott. Természetvédelmi értéke tővenként 10000 Ft! A védettségre azért van szükség, hogy a terület tudatlanságból történő károsodása (törmelék, és föld deponálás, fásítás) a megfelelő tájékoztató infrastruktúrával megelőzhető legyen.

